

הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרְךְ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב רְבֹעַ

תורה שבעל פה

אונקלוס

יונתן ב

שִׁטִּין חֲמִישׁ אַמִּין אִירְכָא וְחֲמִישׁ אַמִּין דְּקִיסִי שִׁטָּא וְ

[ט] חמש אמות ארך וחמש אמו

חמש אמות ארך וחמש אמות רחב

דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר נאמר כ:

להלן (רבוע בשל יחזקאל שהתנבא ע

על העתיד, רבוע אל ארבעת רבעיו) מה

היה מודד אף כאן מאמצעיתו היה מודד

י' על י', צא מהן אמה מכאן ואמה מכ

למקום הילוך הרי ו' על ו' מקום המער

דכתיב (ז) והאריאל (מקום מערכה של מזב

אמה [ארך בשתיים עשרה רחב רבוע, אל

ותניא והאריאל שתיים עשרה] לכל רוח (

כ"ד) או אינו אלא י"ב על י"ב כשהוא א

רבעיו מלמד שמאמצע היה מודד [י"ב

ור' יוסי כי גמר גז"ש בגובהה הוא דגמ

[י] חמש אמות ארכו... רבוע

ת"ר קרן וכו' ורבוע מעכבין, מדת א

ומדת קומתו, אין מעכבין וכו', א"ר מ

יפחתנו ממזבח שעשה משה, וכמה, אמר

אחיכו עליה, חמש אמות ארך וחמש א

יהיה המזבח, אמר ליה אביי דלמא מקום

מר (דאמה על אמה שבין הקרנות ומקום

[ה] עצי שטים, בזכות אברהם שנאמר ה) והוא עומד

עליהם תחת העץ ויאכלו. (תנחומא י.)

[ו] שטים, הם עשו שטות והכעיסוני בעגל יבואו עצי

שטים ויכפרו על שטותן. (תנחומא י.)

[ז] שטים, ד"א שטים: ש. שלום, ט. טובה, י. ישועה,

מ. מחילה. (תנחומא י.)

[ח] ועשית את המזבח עצי שטים, כל ענין המנורה

והשלחן והמזבח והקרשים והאהל והיריעות וכל כלי

המשכן מפני מה? אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע,

מלכי הגוים יש להם אהל ושלחן ומנורה ומקטר קטרת,

וכן הוא תכסיסי המלוכה כי כל מלך צריך לכך, ואתה

הוא מלכנו גואלנו מושיענו לא יהיה לפניך תכסיסי

המלוכה? עד שידוע לכל באי עולם כי אתה הוא המלך.

אמר להם, בני, אותם בשר ודם (צריכין) לכל אלה אבל

אני איני צריך, כי אין לפני לא אכילה ולא שתיה ואיני

צריך למאור, ועבדי יוכיחו, כי השמש והירח מאירים

לכל העולם ואני משפיע עליהם מאורי, ואני אשגיה

עליכם לטובה בזכות אבותיכם. אמרו ישראל לפני הקב"ה,

רבש"ע, אין אנחנו מבקשים את האבות, כי אתה אבינו,

אברהם לא ידענו וישראל לא הכירנו. אמר להם הקב"ה

אם כן עשו מה שאתם חפצים, אלא עשו אותם כאשר

(אני מצוה אתכם. (מורש אגדה)

(ה) שם ית, ה. ו) יחזקאל מג, טז. ז) שם.

אגדה וברבעיה"ת, ובמדרש הגדול הביא גם את הדרש בכתובות י,

ב והובא בתו"ש בראשית פ"ח עח: מזבח, מזין, מחבב,

מכפר, וכו' וראה בשפתי כהן כאן. [ה] הובא בתו"ש בראשית

פ"ח אות קיה, וראה לעיל פכ"ה אות צה, צט וצרף לכאן.

[ו] בכת"י תימני ילקוט אלביחאני: ועשית מזבח עצי שטים

למה עצי שטים לכפר על מה שעשו ישראל בשטים והן שלש

עברות עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכת דמים. וראה בכלי יקר כאן.

ולעיל פכ"ה אות ס. ואות ק. [ז] ילקוט המכירי מיכה

עמוד 42 וברבינו בחיי כאן. ולעיל פכ"ה אות קסה. [ח] המשך

המאמר שם: ובנוהג שבעולם אם יהא לאדם בן כל זמן

שהבן קטן אדם נותן דעתו עליו לסוך אותו לרחוק אותו

ולהאכילו ולהשקותו ולטוענו על כתפיו עד שיגדל, וכיון

שיגדל צריך להשרות את אביו בבית נאה, להתקין לו שלחן ומנורה,

אף אתם הייתן במצרים קטנים שנאמר כי נער ישראל ואוהבהו

(הושע יא—א), הרחצתי אתכם במים שנאמר וארחצך במים (יחזקאל

טז—ט), האכלתי אתכם לחם ובשר שנא' בתת ה' לכם בערב בשר

לאוכל ולחם בבקר לשבוע (שמות טז. ח), השקיתי אתכם מים שנא'

עלי באר ענו לה (במדבר כא, יז), טענתי אתכם, שנאמר, ואשא

אתכם וגוי' (שמות יט, ד), עכשיו שעמדתן על פרקן בנו לי בית,

10

היה שלש אמות קומתו והרישת היה עד מחציתו
 והמפארת אמר שיהיה הרישת המזבח לתי
 ולתפארת. ונראה לי שהיה גם כן בר צורך
 והכרת לפי שאם היה הנחשת מלא ופוזק
 בהיותו צפוי המזבח היה כבודת המזבח נופל
 מאד ומשא כבד לנשאים אותו אבל בהיותו
 מעשה רשת נחשת מועט יספיק אליו ויהי
 נקל לשאת אותו אך היה הרשת עד חצי המזבח
 ולא עוד לפי שהעפר שהיה המזבח מלא עור פמור
 היה עור מאד ויסבול לסבול העפר אשר בחוכו
 חבב יותר וישבר ולא יכל יפול ולא יסבול
 כונד העפר אשר בתוכו הנה מפני זה היה
 הרישת עד חצי המזבח ומשם ולמטה היה
 כלו נחשת שיוכל לסבול העפר אשר בחוכו
 ואמנם הכריב היה כדי שלא יפול מן האש
 ולמטה על דפנות המזבח מצורה לזה כן עניני
 הרומים אשר זכרתי שהיה המזבח מצופה נחשת
 שהיא מלשון השחמה רמו למות והפסד העובדי
 על כל אדם. והנה המזבח הזהוין היה זה
 ספק שהיה לפי בשיעור מאד אבל היה זה
 כדי שיהיה נח לשאת אותו על כתפיהו
 אדם. והפסד זה שלמה אמר על כתפיהו
 כשבנה בית ה' עשה מזבח העולה ביצון
 אחו בארד וברוחה ובקומתו כי שלשים על
 שלשים אמות היה עשר אמות גובהו והוצרך
 מפני זה אל כבש לעלות אליו ויסד כדי שיסבב
 חכות וילך על קרניה מזכה לצודין אמנם במה
 לא זכר המזבח דבר מהכבש ולא שיהיה
 יעשאו במזבח מפני שהיה קטן כדי שיהיה
 נקל לשאת אותו וגם שיערתי אני בזה טעם
 אתר אבאיהו לך כסדר ואתה הצוה בפרשת
 וזה אשר תעשה על המזבח וצוה הקב"ה שיעשי
 הכדים לשאת את המזבח בהם שיהיו מעשי ששים
 ואחשת על היה המזבח ובהים א' אר
 אמרו בבב' בתם. ונעשו ונחמו אוהו וכבר פירשי
 המתנה חלילי לוחק וצוה לומר שיהיה המזבח
 חלילי מכפנים ולא היה כלי מלא מעצי ששים
 ואמר באשר הואה אותו בהר כן יעשו לא
 שכמו שזכרתי למעלה על דרך הפשט הראה
 בקרי'ה לנחשת רכינו בהר כל עניני המשיב
 בצורה מושגת לנגד עיניו כדי שקבל ציורים
 בשלמות וילמדם אל האמונים לעשות כן.
 ואפשר שיכרו אל המזבח הנחשת באת האזהרה
 אמנם ואי שתחבטו כפי שחז"הו בהל' מהם היה
 כולל שאחרי זכרון הדבור אמר לכל אשר אני
 מראה אותו את הנביא המשיב ואת הנביא
 כל כלי וכן תעשו. והפסד הוא היה בחזק
 להיותה בתחלת הדברים. אבל אחרי כן בוכרו כי
 הללים בצמחם אמרו ובצמחם לא אמרו. כי

כיון שאש תמית תוקף על המזבח לא תכהו.
 ונקרא מזבח לפי שעליו יבחו גב"ע וישפכו
 זבתיהו עליו. אמנם מזבח הקטרת נקרא גם
 כן מזבח מפני שהיה מזבח מזהו הוציאו
 שובתיהו עליו. ורובו כהנה מרובתו והנה
 היה ה' אמות ארך וה' אמות רוחב ויבניו
 כדי שיוכלו לזכות עליו פר א' וכדי שלא
 יהיה בו כונד גדול עניני המשיב לא היה
 גדול יותר מזה לזכות עליו פרים הרבה ועד
 שמפני זה שלמה עליו חסדו לשבנה הנה
 הוצרך לשאת מזבח יותר גדול להרבות עליו
 הקרבתו. והיה המזבח הזה שצמח תורה שלש
 אמות קובתו. כדי שיהיה קומת כל אדם שה
 אליו ואין ספק שהיה לו כבש לעלות עליו
 לדשבו או לעבוד העבודה. ואמר ועשית קרבתו
 על ארבע פנותיו להגיד שיעשה ארבע קרבות על
 ארבעת פנותיו ונקראו קרבות מפני שהיו
 בלילות לצד מעלה כמו קרובים גם היו חלולות
 בכפפים כדי לשפוך בהם הדם שמשם היה
 יורד למטה בתוך חלל הארץ אל יסוד המזבח
 ויורד עד החותם ולא יראה לעיניו. ואמר ממנו
 תהיינו קרבתו כלומר מן המזבח של עצי
 השטים יהיו הקרבות לא נמשכות לצד חוץ
 ולא לצד פנים רק יעמדו ביושר על פנת
 המזבח. ואמר וצפית אותו נחשת וצוה לומר
 כי צפיה המזבח נחשת מבחוץ ולא כלי בשנה
 כי הנה מחציו ומעלה יהיה הנחשת מצופה
 רשת כמו שיתבאר. ועשית סודותיו שזים כצורת
 הסודות לקהל בהם הודשו כאשר ירבה. ופירש
 לדשבו לצורך דושנו כי אין הודשו פועל כי
 הוא שם האפר בהיות הודשו בסג'רל חתם
 הול"ת אבל כשהוא בקמ"ץ הוא פועל הודשו
 כמו ואכל ודשנו מברכות ודמיוס. ויעני
 הוא כמו ויעה ודשנו מברכות ודמיוס. ויעני
 אל מקום אחד ומזקרתו גם לקבל בהם את
 הדם להזאה ולשפוך. ומזלוחיו לחפץ בהם
 אברי העולות לשרפם מהם. ומחנותיו לחפץ
 האש ולהחיות בהן יקות. ואמר לכל כלי מעשה
 נחשת כאמר בהן כליי הנחורים והבבית נוכחי
 תעשה נחשת ולא כסף ולא זהב. ואמר ועשית
 לו מברך מעשה רשת ר"ל שיעשה מעשה רשת
 חוץ חורים נחשת מר' צדדי המזבח מחציו
 ומעלה עד חתם שפת המזבח הנקרא כרכוב
 ועל הולשת היו ד' טבעות נחשת מר' קצותיו
 קצות המזבח. ואמר ונתת אותה חתם כרכוב
 ומוציא הולשת שיהא השפה העליונה פמני
 כרכוב המזבח שיהא הולשת מניע עד חתם
 חתם המזבח והוא מצד מטה עד חצי המזבח
 ויהיה אם כן הולשת ארכו עשרים אמה להקיף
 ד' צלעות המזבח ולחבו אמה וחצי כי המזבח

ובעבור שהיה הפרכת יותר קטון מהמסך כי
 המסך היה יותר מעשר אמות על הפרכת כדי
 שיהיה על פתח האהל לצניעות לכל הנכרד
 המסך אל המשה וכל המורים ולפרת היה ד'
 בארבע עמודים. והכל משום הנגע לכת עם
 אליו וכדי אלהים חסדו דבר' גם אזני
 הפרכת מפני כבוד המקום שהיה מזה שם
 בין הקדש ובין קדש הקדשים הוצרך שהיו
 מסוף בין המזבח אמנם המסך להחיות בין
 והיכל ובין המזבח והחיצון היו עמודים מצופים
 זהב ורקים זהב. להורות שמצד היכל היו
 הברבים ורומים אל נצחיות השמים. והיו ארבעים
 נחשת להורות שמצד המזבח היה הכל השמות
 והפסד. וכמו שבארתי ברומים הורהו בזה
 השאלה הו':

וימים. והנה לא היו ארזים
 מקום שהיה מסוד לקדש
 את חכמתה תחת הקדשים
 כפי חתם הקדשים שהיו
 יתי בשליש אורך המשיב
 ר' המורה עשרים אמה
 ר' יענות חוברות. והבאה
 אחוריו במציצות סמור
 אורך העדות ארבע למור
 צורת שהם הולכות באמר
 וזכר מצוד הפרכת עמור
 ש' בניו הקדש ובין קדש
 שחטאים המביט אל והיכל
 יר' מהמכפרת והכרובים.
 וסודות לכת מורה שפני
 יצטרך לא על משה רבינו
 פנים שם בכל עת ולמכר
 ויחיו מה שינית מצד
 ויחיו לצד צפון המזבחה
 אלע המשיב ענינו אצל
 ר' המזבח היה לאורך
 המורה לאורך המזבח
 וזו לפי הפרכת מחוץ
 ו' חקטרת והנה העולה
 את הנחירה. ואחרי שצוה
 בין הקדש ובין קדש
 ד' לשוח האהל הוא היה
 ויכל הקדש ובין החצר
 ו' אהל יחיוו והרעיות
 ו' חתם המסך גם כן מפני
 אדם בחיותו בהרץ וגם
 ייב על המזבח לא יבישו
 ומנוחתו ומזבח הקטרת
 ויהי בין הפרכת והיכל
 יליים בין הפרכת והיכל
 חסרתה היה מעשה חושב
 א' היה אלא מעשה רוקם
 ו' וכבר ביארתי מה הוא
 ו' חתם מעשה רוקם. וה'
 פחותים אמנם המסך היה
 ע' שארץ הפרכת היו
 פחותים והמכה בתחלופים
 ויהי אצלי כן כי מפני
 פני קדש הקדשים לקדש
 ויהי מעשה חושב שיראו
 על עריהם. להודיע שהיו
 על הארון. אמנם המסך
 ו' ולכן לא היו מצופים
 פחותים חושב כיון שלא
 הפרטים שייחוד לחושב.

3

תורת

הכרשה, שיקרא וידעו את אשר חטא, כי אם אורכה יהיה עז כנמר, כי מנחשת שהוא עזות מצת להחיות על אשר חטא יעשה צפוי קדושה על המזבח, כי לזכות רב להשב לך.

והנבא את בדין, שתי צלצלת המזבז תעשה אותו כאשר וינבא את בדין, שתי צלצלת המזבז

(כ"ג)

אמר כי סורחותיו של הזושא שהיה מבשל בה אוכל למענינים שעל ידיו כן בא לירי חטא וניקא להקריב קרבנות למזבח, מעשה אני מוכר לזכות עם המוכיח ככה ודומה לו. ואומר לו, ועשית מעשה שיהיו לידשנו, שאפר כלחם יאכל. ויעו שהיה משרה בהם הסירוח אל המזקרות, ומזקרותיו שהיה אוכל בהם בשולי הסירוח, ומלונותיו שהיה מפריש בהן הכשר מהתבשיל, ואפילו מוחותיו שהיה חותה בהם אש אל הכירה, עתה יכטלם ויעשה אותם נחשת שיהיה עשת ולא כליים, כי לא יאכל תבשיל רק פת כמלח ודומה לו.

פרשו

ראוי לשים לב. א שראוי בלתי נבתי, ו ישראל ויקחו וכו', ב. והעלות הנרות רק אחו והאם רצה הקב"ה להז

אתם נחשת (כ"ד).

ולמען יחזקו בה, יעשה לו ציור בלבו כי העולם הזה הוא מכבר מעשה רשת כי בו רשת פרדשה על כל החיים, וטובות העולם פורשים רשת ליד מעגל. ויתן אל לבו יום המיתה אשר הוא לקביות יוכל במטה אשר לה ארבע טבעות לארבע הפאות, ושני בדי עץ אורכים עובדים אחד בכל שתי טבעות לשאת אותו ארבע אנשים בארבע קצות הכדים מלמטה מנופ. והיו ועשית על הרשת, שעל מחשבת הרשת יצירי עוד ענין השתי טבעות לארבע קצותיו והשני בדים אשר הם לשאת אותו. על ידי כוונה זו, יהיו נצני שטים שיוכל לארץ חיים ולא לגיהנם כי נצני שטים בגימטריא ארץ חיים. ועל ענין הרשת לא יחשוב שהוא כרשת פורשה לחיים, אלא מלמטה שהוא בעניני העולם החחת. אך לצבוחת ה' יחשוב כי אורך ימים לו כללתי יבבל בעבודה, באופן שודותה

ועשית את המזבח נצני שטים המש אמות אורך והמש אמות רחב רבוע יהיה המזבח ושש אמות קמתו (כ"ג).

מספר מזבח עולה ז'ו, שהוא מבריא טללים רעים וממשין הטובים. עשה שיגדיל ביתו נצני שטים הם אלנות ארץ חיים, כי שטים עולה כמספר ארץ חיים, כי אלנות ארץ חיים הם הצדיקים. כי צדיק למה הוא דומה, לאילן שהוא נטוע במקום שורה, (קידושין מ ב) ששורשו למעלה בארץ חיים. כמאמרנו על נצר מטעי כו' (ישעיה ס כא) שנאמר על ישראל שכלם צדיקים. והוא להזהיר את האדם יהיה צדיק דומה לעץ חיים כל יחטא מויד, ואם שגג שורב ויבא כפרתו.

ושמא תאמק מה יעשה אשר חטא מויד שאין קרבן מכפרו, לזה אמר המש אמות כו', והוא העולם הזה שנבא ביה"א הוא כאכסדרה שפתחה פתח מלמטה (מנחות כט ב), רמי לרשיעם שפתחין למו ויצאין להרשיע. וחלו לזכריה מן הוצד רמו לבעלי תשובה ליכנס משם (שם). נמצא כי מן אורך ה"א יצאים, ומחוחם הם שבים. והיו המש אמות אורך לעומת אורך שמשם יצאים מפתח ה"א מלמטה, כם שבים אל ה"א שהוא המש חזורים מן הצד שהוא כרוחב. והיו המש אמות אורך והמש אמות רוחב ועל ידיו כן רבוע יהיה, כי ישלים ארבעת רבעיו, כי לא בלבד ישלים שלשת חלקי נפשו בשוכו, נפש רוח ונשמה, כי אם גם בנפשו יקדש בצד מה, עם שלא יבצר כי שלש אמות שהם נפש רוח ונשמה הם קומתו שהם עיקר הקומה והדרומות.

ועשית קרנותיו על ארבע פנתיו מסנו תהיין קרנותיו וצפית אתה נחשת (כ"ג). ועשית על ידי הפדה בתשובה ראיה ער היות קירון אור לארבע פנתיו מצד נפש דוח ונשמה וגם הגוף שגם הוא ידוכך ויאיר. ואל תחמה כי הלא מסנו הוא כי מהגוף נעשים כל קרנותיו הוא קריי אורחותיו על ידי מעשי הגוף שבלעוד הפנה לא תמלא. וצפית אותו נחשת. פש"י לכפר על עזות מצת שנאמר (ישעיה מח ד) ומצוד נחשת. ועל פי דרכי שנחשת רמו אל עזות מצת, יאמר שכל ישמט איש מלשוכ ולהקריב קרבן מפני

ופנה הגוף ביריעת האהל חצי היריעה העלמת המרה על אחרי המשכן (כו"ג).

אך על הכתיבה הראשונה אמר וסרו העודת המרה על אחורי המשכן, וזה הוא בין מזרח למערב, כי לצד מערב אשר שם השכינה אשר שם הוא רמו למה שבין אדם למקום יהיה בהנבא שהוא שתמרה על אחורי המשכן, אך מה שהוא לצד מזרח, ששם הכניסם לכני אדם שבו ירמו מה שבין אדם לחביו, נאמר אל מול פני האהל, שיהיה כפדהיא.

והאמה מזה והאמה מזה בעדף בארץ יריעת האהל יהיה סודת על צדי המשכן מזה ומזה (כ"ד).

אך על שני צדי האהל שהם צפון ודרום אמר והאמה מזה וכו'. והוא כי יש שתי כתיבות אחת חכמה המתחיימת לדרום. כענין הירצה להחכים ידדים (כבא כתר א כה ב) ואחת המתחיימת לצפון שהוא העושר (שם). אמר כי על מדות הטובות שבין בואת ללמד וכוה לחת צדקה יתנהג בהם בחסידות כלי יתייהר וגם הצדקה מתן כסתר. והיו והאמה מזה והאמה מזה יהיה סרות, שהוא החסידות, על צדי המשכן שהוא צפון ודרום, יהיה מזה ומזה לכסותו.

ועשית מכסה לאהל ערת אילים מאדמים ומכסה ערת תחשים מלמעלה (כו"ד). ועוד תעשה לך מכסה רביעי עורות אילים וכיו שהוא אורות, שאותיות [אל"ף וע"ן] מחלפות, כחזרתו של רבי מאיר שמצאו כחוב כחנות אור במקום עור (בראשית רבה כ יב). ואמר כי תעשה אורות מאלים, הם כחות כד"א אילותי (תהילים כב כ) אין איל (תהלים פח ה). מאדמים, שהוא מאדמימות דין יסודין בלי כשיאר בעלי חיים, כמו שאמר ואין ביעטים נרמו ישראל לצאן. כי תעשה אורות מסבלות יסודין, ואין צריך לומר שלא תקוץ כם כי אם שבתקשם. והיו אמר ועשית כו'. ועוד מכסה על זה מוכיח הדיחות בכל מצה, והיו ומכסה עורות תחשים שהוא מלשון אחישנה (ישעיה ס כב), והוא סגנונו לכלול על בחינות כל מצות.

עצמי שטים עמדים. רבותינו ז"ל ביומא (ע"ב) אמרו שעומדין דרף גדילתן. ונראה שדיקו לה ממה שלא אמר על זה הדרף ועשית את הקרשים למשכן עמדים עצמי שטים או ועשית את הקרשים עצמי שטים למשכן עמדים שאז יהיה נשמע שהעמדה היא במצות המשכן שלא יהיו שוכבים ומאמרו עצמי שטים עמדים רמוזו כי חוזרת תבת עומדים גם לתכונת העצים מעצמם שיהיו בסדר העמדתם בשעת גדילתם:

רמוז המשכן קרשים אין קרשים אלא קשרים שבאמצעותו תקשרו ויתחדו כל בחינות הקדשה עליונים ותחתונים וכלן רמוזים בו עשר אמות ארף הקרש אין לה בחינה מבחינות הקדשה שאין בה כללות עשרה, ואמרו ואמה וחצי פאן רמוז חוד מצה שלמה ומצה פרוסה, והוא סוד ה"א ודל"ת. או ירצה סוד היסוד חי העולמים הוא רמוז האמה ועטרת היסוד הוא בחינת חצי האמה, נמצאת אומר כי כל קרש יש בו רמוז העשרה שישנם בכל ספירה ויש בהם רמוז צדיק וצדק מיחדים ברחב, מגין הקרשים מ"ח, והוא סוד (ושעיה נ"ד) ושמתי כדכד שמשתיה, האדנים שמם יגיד ומעשיהם יצדיק בחינתם כי הם בחינת השכינה אשר תתפנה בשם אדניי ואשר תקבל היסוד בתוכה ומספרם מאה והוא סוד הקטן למאה גם היא העשירי למדרגות וכוללת כל העשיריות הרי מאה:

שפנה הדבר אליו חזר וצוהו בפרשת פי תשא קראתי בשם בצלאל וגו' ואתו אהליאב וגו' ובלב כל חכם. וגו' ועשו את כל אשר צויתך חזר וגלה הדבר כי לא יעשה משה דבר במלאכה, אבל הקמת המשכן שלא מצינו שחזר ה' ופרש לו מי המקום הרי זה יגיד כי הדברים בכתבן כי הוא יקים, והוא הקים דכתיב (לקמן מ' י"ח) ויקם משה את המשכן וגו' הוא לבדו ואין איש אתו, והוא דברי חכמינו ז"ל (שמו"ר פנ"ב) ועקר, וזולתו עקר נעקר:

לג) ונתתה את הפרכת וגו' והבאת שמה. מכאן משמע כי יקדים לתלות הפרכת במקומו ואחר כך יביא הארון לפנים מהפרכת, ובפרשת פקודי (לקמן מ' ג) אמר ה' אליו ושמתי שם את ארון העדות וסכתי על הארון את הפרכת, משמע כי יקדים הארון וכן עשה משה שהקדים הארון תחלה כמבאר שם (פסוק כ'). ונראה כי מה שהקדים נתינת הפרכת להבאת הארון אינו אלא שרצה לגמר מעשה הפרכת אבל סדר את מי יקדים הנה הובא בפרשת פקודי, או לצד כי סדר ההקמה אין זה מקומו אלא בפרשת פקודי ולא הזכיר פאן הבאת הארון אלא לומר מה משמש הפרכת ומה מעשיו שהוא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים שהוא מקומו של הארון, לזה לא דקדק לומר מי קודם ותדרשנו במקומו:

כז

(א) ועשית את המזבח. אמר המזבח ולא אמר מזבח. אולי שחזר אל המזבח במצות הפללות דכתיב (לעיל כ"ה ט') את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו ושם הראהו המזבח, ולזה אמר ועשית את המזבח שהראיתך תבניתו צריך שיהיה מבפנים עצמי שטים:

(ח) חמש אמות וגו'. ענן מה שפרשתי בפסוק (שם) וכן תעשו:

חסלת פרשת תרומה

בשעה שהקדימו - תער"ב

תל

הוא כל מדרי' ומדרי' בפ"ע ומעלתם זה על זה כו', ואיך שפרטי מדרי' הנ"ל הן
 המאירים והמחיים את העולמות אבי"ע חכ' באצי' בינה בברי' וז"א ביצי' כו',
 שעי"ז יבין מעלת וערך כל עולם ועולם בפ"ע ואופן העבודה בכל עולם והביטול
 דשם כו' (דלפי אופן ההשגה וההתבוננות שלו בכל מדרי' ומדרי' דהיינו בכל עולם
 ועולם במעלת ומדרי' העולם בהאור האלקי איך שמושג בהם ובהעבודה ובהביטול
 שלהם כו', הרי עבודתו וביטולו הוא ג"כ באופן הזה ממש כו'). וגם יבין ושיג איך
 שכל מדרי' תחתונה נמצא כלול בהמדרי' העליונה ואיך שהוא שם בעילוי יותר כו',
 וכמו, איך שכל הנמצאים דעולם העשי' נמצאים כלולים ביצי' ושם המה גבוהים
 במעלתם כו' והיינו שהן במדרי' עשי' כו' (דאין זה מה שיצי' הוא מקור לעשי'
 כו'), רק דכמו שנמצאים כלולים ביצי' הם במע' גבוה יותר כו', וידוע ומבו' במ"א
 דהשגת הנברא שמושיג ומתבונן בזה איך שהוא נמצא במדרי' הגבוה ממנו דהיינו
 בשרשו ומקורו ואופן מציאותו שם כו', ה"ז פועל בו ביטול פנימי יותר מהביטול
 במדרי' עצמו במדרי' שהוא כו', ועי"ז הוא מתעלה למעלת ומדרי' העליונה כו'
 (ועמ"ש בקונטרס העבודה בענין התכללות נפש ברוח ורוח בנשמה כו'). ובכללות
 ההשגה וההתבוננות איך שהאור והחיות האלקי מחי' כל העולמות והנבראים
 ושהעיקר הוא האלק' כו', ועי"ז מתעורר האה' בבחי' קירוב ודביקות באלקות
 שכל חפצו ורצונו הוא רק באלקו' ושיהי' גילוי אלקות כו', ובד"כ הוא משאה"כ
 לאה' את ה' אלקיך כי הוא חייד, והיינו כמו שהאדם אוהב חיי נפשו כן כאשר
 יתבונן שהאוא"ס הוא חיי החיים העליונים והתחתונים ומכלכל חיים בחסד, ופי'
 מכלכל חיים הוא שנמשך מבחי' חסד עליון בחי' חיים לכל חי ע"י שהוא ית' מכלכל
 אותן בכלי תוך כלי עד שנמשך חיות לכל פרטי הנבראים דבי"ע כו', וכאשר יתבונן
 בכ"ז הדק היטב בהעמקת הדעת ובפרט כאשר מתבונן באופן החיות כנ"ל תגדל
 אצלו האה' לדבקה בו ית' כו' וכ"ז הוא בחי' חיצוני' הלב שהוא כענין הקרבת
 הקרבנות ע"ג מזבח החיצון כו'. אבל ענין בחי' פנימי' הלב ז"ע הקטרת דפי' קטרת
 הוא ל' התקשרות והו"ע התקשרות עצמי כו', והיינו שהאה' אינה רק מצד
 ההתבוננות כ"א מצד עצמי' הנשמה שמקושרת באוא"ס ב"ה, וכמ"ש רשב"י בחד
 קטירא אתקטרינא בי' אחידא בי' להיטא שהוא ההתקשרות שלמע' מן השכל כו',
 והתעוררות אה' זו היא ג"כ ע"י התבוננות והוא כשמתבונן שכל בחי' האור והחיות
 שבעולמות וכן כללות ההשתל' איך שכ"ז הוא רק הארה לבד שבאין ערוך לגבי
 עצמות דעצמות אוא"ס מופלא ומובדל מהעולמות כו', ואפס קצהו יוכל להיות ג"כ
 ההשגה באופן ההפלאה דאוא"ס ע"י ידיעת והשגת השלילה כו', שעי"ז נעשה
 הרצוא להכלל בעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ,
 דשו"א הן געה"ע וגעה"ת כו', וכאשר יתבונן איך שהגילוי דג"ע הן ג"כ רק הארה
 לבד דביו"ד נברא העוה"ב כו', וזהו ועמך לא חפצתי גם בחי' כי עמך מקו"ח הוא
 בחי' מקור החיים ומקור התענוג' המושגים בבחי' השגת והבנת החכ' בגעה"ת
 וגעה"ע שכ"ז הוא עמך וטפל לך כו', כ"ז לא חפצתי רק להכלל בבחי' עצמות
 אוא"ס כו'. וז"ע הקטרת שהוא ההתקשרות שלמע' משכל המושג שזהו בבחי'
 יציאה מכלי המגביל וה"ז היפך האה' מהתבוננות דהוא חייד שזהו התיישבות אור
 בכלי, אבל התקשרות דקטרת הוא בחי' הקטירא היינו קשר של קיימא שלמע'
 מהשכל דאה' זו אינה חולפת ועוברת כו' וכמ"ש במ"א. ונמצא הפרש בין קרבנות

73 22 127
 יחזיקו עיניכם

ה' אה"ה
 ע"י

ה' אה"ה
 ע"י

ה' אה"ה
 ע"י

ה' אה"ה
 ע"י

ה' אה"ה
 ע"י

ה' אחד⁷² דק"ש כו', כנ"ל (בד"ה יהודה אתה⁷³) שזהו בחי' רשפי אש דנשמות בבחי' שלהבת י"ה ממש. וזהו אמיתית בחי' האש שלמעלה, בחי' אש הוי' דנה"א, וכמ"ש בת"ז⁷⁴ אית אש ואית אש, אית אש דלא באש הוי'⁷⁵, והיינו בחי' רשפי אש דמלאכים, שהוא משם אלקים, בחי' מלכות, השייך לעולמות כו' (דבד"כ הוא בחי' אש שלמטה), ואית אש דבאש הוי'⁷⁶, הוא בחי' שלהבת י"ה דנשמות שמעצמות או"א"ס כו', והוא בחי' אש הוי', בחי' שם מ"ה כו' (ומ"מ, בחי' קול דממה דקה⁷⁵ [הוא] למעלה מזה, כמ"ש בלקו"ת בהביאור דאת קרבני לחמי⁷⁶, וי"ל דזהו בחי' אה"ר כו'). ובאש זה נשרף ונכלה הנה"ב לגמרי בבחי' ביטול במציאות כו'. וזהו הבירור דשם מ"ה, שמברר מה שכבר מבורר ע"י שם ב"ן, והוא להיות עולה לה' בבחי' ביטול לגמרי כו'.

קמג

ואח"כ בעבודה דכל היום הוא ג"כ בירור הנה"ב, בפרט באכילה, דנהמא אפום חרבא ליכול⁷⁷, ע"י שכופה תאותו שלא לאכול מה שאינו מוכרח לו, וגם מה שמוכרח ה"ה אוכל רק מצד ההכרח, ולא למלאות תאות נפשו, כ"א בכוונה לש"ש כו'⁷⁸, שעיי"ן מתברר הנה"ב כו'. ויש בזה ג"כ מה שהוא בדרך כפי' לבד, והוא בירור דב"ן, ויש בחי' בירור דמ"ה, וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו כו'⁷⁹. והוא משארז"ל⁸⁰ בשתי אכילות הכתוב מדבר, א' אכילת מזבח וא' אכילת כהנים, דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים⁸¹. ומבואר במ"א⁸² דאכילת מזבח הוא בחי' שם ב"ן, ואכילת כהנים בחי' שם מ"ה כו'. וזהו ג"כ ענין צדיק אוכל לשובע כו', שנעשה הבירור בדרך ממילא ע"י בחי' שם מ"ה כו', וכידוע שכן הוא אופן הבירור דשם מ"ה כו', וכמ"ש במ"א⁸³. וזהו שארז"ל⁸⁴ דבזמן שאין בהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר עליו, דהשולחן מכפר כמו מזבח, דמה שמזבח מכפר הוא ע"י הבירור דכהמה, שנמשך מבחי' התהו שקדם כו', וכמו כן ע"י השולחן, שעיי"ן נעשה בירור נה"ב, נמשכים ג"כ אורות דתהו, ולכן מכפר כו', וכמ"ש במ"א⁸⁵. ונמצא דע"י אכילה נעשה ג"כ הבירור דנה"ב כמו בתפלה כו'. וגם בכאן מתברר המאכל, והוא הבירור דצו"ח⁸⁶. וכן בעסק משא ומתן, כשהוא כדבעי למיהוי, בלי שום נדנוד איסור דדבר שקר וכה"ג, ובלי ריבוי שקוע וטרדא, שאינו מונע ומבלבל לעסק התורה והתפלה כו', ובפרט כשהוא בכוונה לש"ש בכדי לקיים מצוה בזה, כמו צדקה או ללמוד במנוחה, וכן הוא עושה באמת, שנותן צדקה ולומד כו' (וי"ל דזהו בחי' בירור דמ"ה שבזה כו'), ה"ה מברר את הדצ"ח כו', וגם הנה"ב מתברר, שהרי הנה"ב רוצה רק מה שטוב לו, ואין מניעה לשקר

72) ואתחנן ו. ד.
 73) ע' קפא.
 74) ע"פ תקו"ז תי"ח (לה, ב). תקו"ז חדש קו, ג. הובא בלקו"ת פינחס עז, א. וראה סה"מ תרנ"א ע' קלת.
 75) מלכים"א יט, יב.
 76) לקו"ת פינחס שם.
 77) זח"ג קפת, ב.
 78) ראה תניא רפ"ז (יא, א).
 79) משלי יג, כה. וראה תו"א חיי שרה טו, ג ואילך. סידור עם דא"ח רג, סע"א ואילך. מקומות שצויינו בהערה 82.
 80) ראה מנחות יז, א. וש"נ.
 81) פסחים נט, ב. וש"נ.
 82) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ס"ע קסב ואילך. דרך מצותיך צ, ב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' נא ואילך. ח"ב ע' כה ואילך. היש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' כט ואילך).
 83) ראה סה"מ תרס"ג ח"א שם ע' נו ואילך. ח"ב ס"ע לא ואילך. היש"ת ע' סו ואילך.
 84) מנחות צז, א.
 85) ראה סידור עם דא"ח קיד, ג ואילך. לקו"ת אמור לה, ג. אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תקסט ואילך. מקומות שצויינו בהערה 82.
 86) - דצומח וחי.